

Πόσο μας απειλούν οι δασμοί;

Του ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ

Στην παγκόσμια οικονομία, κράτη και επιχειρήσεις ετοιμάζονται για τις αλλαγές που θα φέρει η νέα πολιτική του προέδρου Τραμπ. Οι ανακοινώσεις με την ανάληψη των καθηκόντων του επιβεβαίωσαν τέσσερις προεκλογικές κατευθύνσεις. Την ένταση του εμπορικού προστατευτισμού, ιδίως με υψηλότερους εισαγωγικούς δασμούς· την προσέλκυση επενδύσεων, με μείωση της φορολογίας των επιχειρήσεων· την κατάργηση κανονισμών που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και την επιστροφή προς συμβατικές μορφές ενέργειας. Τέλος, τη μείωση συμμετοχής σε διεθνείς οργανισμούς και συμβάσεις και την αμφισβήτηση του ρόλου που αυτοί μπορεί να έχουν.

Οι εκτιμήσεις για την επίδραση τέτοιων παρεμβάσεων διαφέρουν σημαντικά. Στο ένα άκρο, εφόσον εφαρμοστούν συστηματικά τέτοιες πολιτικές, μπορεί να αλλάξει η φυσιογνωμία της παγκόσμιας οικονομίας, οδηγώντας σε αντιστροφή της παγκοσμιοποίησης και της εξειδίκευσης της παραγωγής μέσω του εμπορίου.

Στο άλλο, παρατηρείται ότι η παγκόσμια οικονομία αποδείχτηκε ιδιαίτερα ανθεκτική σε διαδοχικές πρόσφατες κρίσεις, από το χρέος

στην περιφέρεια της Ευρωζώνης, το Brexit, την πανδημία, τον πόλεμο στην Ουκρανία και τις αγρές ενέργειες. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, τα προβλήματα αποδείχθηκαν διαχειρίσιμα, έστω και με υψηλό κόστος.

Υπάρχει, λοιπόν, λόγος ανησυχίας από τις νέες πολιτικές των ΗΠΑ και πώς θα επηρεαστεί η ελληνική οικονομία; Μια επιβολή δασμών περιορισμένη σε εύρος προϊόντων και ύψος θα δημιουργήσει διαταραχές σε επιμέρους αγορές, αλλά δεν θα επηρεάσει κρίσιμα την οικονομία. Αλλιώς, προστατευτισμός ήδη υπάρχει, άμεσα ή έμμεσα, σε πολλές αγορές. Εάν όμως, όπως διαμνύεται, οι δασμοί είναι υψηλοί και γενικευμένοι, θα αμφισβητηθεί στη βάση του το πρότυπο ανάπτυξης που στηρίζεται στο εμπόριο ανάμεσα σε διαφορετικές οικονομίες.

Με διαφορετικά χαρακτηριστικά, επιμέρους οικονομίες βρίσκουν στο διεθνές εμπόριο τρόπο να ενσωματώνονται σε ένα πλαίσιο που αυξάνει τα εισοδήματα. Αν και με αδυναμίες και αστοχίες, αυτό το πλαίσιο έβγαλε από τη φτώχεια μεγάλους πληθυσμούς ενσωματώνοντας νέες τεχνολογίες στην παραγωγή. Η αμφισβήτηση βασικών κανόνων θα εντείνει την αβεβαιότητα και θα μειώσει δραστικά

ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΤΡΑΜΠ

Εάν οι νέες προτεραιότητες των ΗΠΑ οδηγήσουν σε αναταραχή, είναι σημαντικό αυτή να μη βρει τη δική μας οικονομία ενώ αμφισβητείται η εγγενής δυναμική της.

τις επενδύσεις παγκοσμίως. Εάν υπάρξει σημαντική επιβράδυνση των οικονομιών ή εκ νέου υψηλός πληθωρισμός, είναι πιθανές και κρίσεις χρηματοδότησης.

Η ελληνική οικονομία είναι σήμερα σαφώς ισχυρότερη από ό,τι πριν από πέντε χρόνια. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως δεν θα πλήξει έντονα από πολιτικές που θα δυσχεράνουν τις επενδύσεις και το εμπόριο διεθνώς. Παρατηρείται ότι η οικονομία μας είναι λιγότερο ανοικτή από άλλες αντίστοιχου μεγέθους και συνεπώς το άμεσο πλήγμα από μια ένταση του προστατευτισμού θα είναι μικρότερο. Παράλληλα, ενώ το δημόσιο χρέος της παραμένει υψηλό, η έκθεσή του σε βραχυχρόνιες αναταραχές είναι προς το παρόν μικρή. Αυτό μπορεί να ισχύει, και πράγματι ένας νέος προστατευτισμός μάλλον θα πλήξει νωρίτερα άλλες οικονομίες, που εξαρτώνται από προϊόντα στην πρώτη γραμμή αντιπαραθέσεων. Όσο η οικονομία μας, όμως, παραμένει με ασθενή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα, δυσμενή δημογραφική προβολή και επιχειρήσεις χαμηλής καινοτομίας, το πλήγμα από μια παγκόσμια αναταραχή μπορεί να είναι βαρύ.

Το παγκόσμιο και ευρωπαϊκό πλαίσιο που προσέφερε ένα ελάχιστο

περιθώριο ασφαλείας αμφισβητείται. Ο νέος προστατευτισμός δεν θα δημιουργήσει πλούτο, αλλά θα τον εκτρέψει ανάλογα με τη δύναμη του κάθε μέρους. Ενόσω η χώρα μας δεν επηρεάζεται από μόνη της τις εξελίξεις, τα σήματα κινδύνου θα πρέπει να λειτουργήσουν αφυπνιστικά, ώστε αναγκαίες τομές να γίνουν πολύ νωρίτερα από τους συνηθισμένους ρυθμούς αλλαγών στη χώρα.

Σε συνέκεια της βαθιάς κρίσης που απομάκρυνε ανθρώπους και κεφάλαιο, ο σχεδιασμός για βελτίωση της ευημερίας και ομαλή διαχείριση του χρέους προϋποθέτει μεσοπρόθεσμα σταθερότητα, που θα καθοδηγεί ενίσχυση της παραγωγής και εκμετάλλευση των νέων ευκαιριών.

Εάν οι νέες προτεραιότητες των ΗΠΑ οδηγήσουν σε αναταραχή, είναι σημαντικό αυτή να μη βρει τη δική μας οικονομία ενώ αμφισβητείται η εγγενής δυναμική της. Παράλληλα, η ενίσχυση της αξιοπιστίας της οικονομίας θα επιτρέψει μεγαλύτερη συμμετοχή σε κοινές αποφάσεις εντός των ευρωπαϊκών θεσμών, που φαίνεται πως θα γίνουν απολύτως επείγουσες.

Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής ΙΟΒΕ και καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.